

บทที่ 1

ความสำคัญ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่เป็นตัวจักรสำคัญให้สังคมพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางต่าง ๆ ได้ ยังมีสิ่งที่แฝงเร้นภายใต้วิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน หรือแม้แต่ลัทธิคำขวัญเพย ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีบทบาทในสังคมมนุษย์อย่างเด่นชัด เพราะสิ่งเหล่านี้จะถูกถ่ายทอดเป็นมรดกทางสังคมสืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นแนวทางให้ผู้สนใจสามารถหยิบสิ่งอันล้ำค่าออกมา จากสิ่งที่กล่าวมานี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเนื่องในการศึกษาและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

คงไม่มีนักวิชาการคนใดสามารถอธิบายได้อย่างแจ่มชัดว่า เหตุใดมนุษย์จึงได้ได้มีขบวนการอันซับซ้อน ในการดำเนินวิถีชีวิตของตน และยังพัฒนาสืบทอดโดยวิธีการอันแยบยล เรียนรู้ศิลปะที่จะสั่งสมและสั่งสอนวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ดังได้เกิดมีการเล่น " ปริศนาคำทาย " ขึ้นในสังคมมนุษย์อีกรูปแบบหนึ่ง ล้วนแล้วเพราะศิลปะและวิธีการอันชาญฉลาดของมนุษย์ในการเรียนรู้ถ่ายทอด ทั้งด้านภาษาและไหวพริบได้ในเวลาเดียวกัน จากสิ่งที่สอดแทรกมาพร้อมกับปริศนาคำทายนี้เองทำให้เกิดความสนใจว่าน่าจะมีสิ่งที่สำคัญทางภาษาที่นับเป็นศิลปะทางภาษาที่จะนำมาศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง

สังคมอีสาน เป็นสังคมหนึ่งที่มีการเล่นปริศนาคำทายมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน กลุ่มสังคมอีสานก็เป็นสังคมที่มีการใช้ภาษาที่แตกต่างไปจากกลุ่มสังคมของชาวไทยอีกกลุ่มหนึ่ง จึงเป็นที่น่าสนใจว่าปริศนาคำทายของชาวอีสานมีบทบาทต่อชาวอีสานมากน้อยเพียงใด ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาบทบาทในด้านสิ่งแวดล้อมมาแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ทำการศึกษา ทางด้านภาษาที่ปรากฏในปริศนาคำทายในกลุ่มสังคมอีสานอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ด้วยเห็นว่าปริศนาคำทายใช้เป็นเพียงสิ่งที่ชาวอีสานสร้างขึ้นมาเพียงเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน หรือฝึกไหวพริบเท่านั้น แต่ปริศนาคำทายมีคุณค่ามหาศาลในทางภาษาโดยเฉพาะในกลุ่มที่ใช้

ภาษาแตกต่างไปจากกลุ่มสังคมอื่นในประเทศไทย จึงไม่ควรที่จะมองข้ามสิ่งเหล่านี้
เลยไปโดยไม่นำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์อย่างจริงจัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทในด้านภาษาของปรีศนาคำทายที่มีต่อสังคมอีสาน
2. เพื่อรวบรวมปรีศนาคำทายของชาวอีสานไว้ไม่ให้สูญหาย
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์วรรณกรรมพื้นบ้าน"ปรีศนาคำทาย"ของชาวอีสาน

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษามหาบทของปรีศนาคำทายที่มีต่อสังคมอีสาน ในที่นี้จะ
ทำการศึกษาวิเคราะห์บทบาทในด้านภาษาที่มีต่อสังคมอีสานเหนือ เฉพาะ 4 หมู่บ้าน
ดังนี้เท่านั้น

1. บ้านสำราญ
2. บ้านหนองแวง
3. บ้านหนองกุง
4. บ้านหนองหลุม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เห็นศิลปะทางภาษาของสังคมอีสานจากปรีศนาคำทาย
2. ทำให้สามารถเก็บรวบรวม ปรีศนาคำทาย ของภาคอีสานไว้ มิให้
สูญหายเพื่อประโยชน์ในการศึกษาด้านอื่น ๆ ต่อไป
3. สามารถเก็บรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้าน"ปรีศนาคำทาย"ของชาวอีสาน

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบพรรณาวิเคราะห์ (ANALYSIS DESCRIPTIVE) โดยทำการศึกษาค้นคว้า 2 ระดับ คือข้อมูลปฐมภูมิ (PRIMARY SOURCE) และข้อมูลทุติยภูมิ (SECONDARY SOURCE) โดยมีลำดับการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาเอกสารในการทำการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาสภาพท้องถิ่นเพื่อคัดเลือกหมู่บ้านในการศึกษาเก็บข้อมูล
3. ทำการอบรมผู้เก็บข้อมูลภาคสนาม
4. เก็บรวบรวมข้อมูล จากวิทยากรภายในหมู่บ้านโดยใช้เทปบันทึกเสียง และ การจดบันทึกข้อมูล
5. นำข้อมูลมาแยกประเภท
6. วิเคราะห์ข้อมูลปริณาคำทาย ในด้านภาษาจากข้อมูล ที่ได้ผ่านการจำแนกประเภทแล้ว
7. สรุปผลการศึกษารวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ

สถานที่ที่ใช้เก็บข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้สุ่มเก็บข้อมูลอย่างง่าย (RANDOM SAMPLING) ในจำนวน 4 หมู่บ้าน ของจังหวัดในเขตอีสานเหนือ ซึ่งมีจำนวนประชากรปานกลาง เป็นหมู่บ้านที่เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรม มีอาณาเขตแน่นอน และมีเส้นทางคมนาคมค่อนข้างสะดวก อันได้แก่

1. หมู่บ้านหนองหลุม
2. หมู่บ้านสำราญ

ขั้นตอน	จ.นเดือน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.ศึกษาเอกสาร													
2.เลือกหมู่บ้าน													
3.เก็บรวบรวมข้อมูล													
4.จำแนกข้อมูล													
5.วิเคราะห์ข้อมูล													
6.เสนอผลการวิจัย													

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ปริศนาคำทายเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ ที่ถ่ายทอดสืบกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งได้สอดแทรกความรู้สึกนึกคิด และการแสดงออกของมนุษย์ (กิ่งแก้ว อรรถการ 2512 : 309) รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องภาษาของมนุษย์ที่มีปรากฏในปริศนาคำทาย ที่ปรากฏถึงศิลปะและขนบการทางภาษา นับว่างานทางด้านคติชนเป็นงานที่สะท้อนความคิดและการแสดงออกของมนุษย์อย่างเห็นได้ชัด ดังที่มีปรากฏผู้ที่สนใจศึกษางานด้านคติชนอยู่คือ กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้นำเอานิทานพื้นบ้านมาเก็บรวบรวม และจัดประเภท นับเป็นแนวทางเริ่มต้นในการศึกษาในด้านนี้ (กุหลาบ มัลลิกะมาส 2509 : 268)

ตามที่ สุธา ศาสตรี ได้กล่าวว่า STITH THOMSON เห็นว่าสิ่งที่ผสมผสานความคิด ทัศนคติ ของคนในสังคมนั้น ๆ ย่อมแตกต่างกันออกไป จนทำให้บทบาททางสังคมนั้นๆแตกต่างกันออกไปด้วย (สุธา ศาสตรี 2525 : 123) ดังนั้นจึงมีนักวิชาการไม่น้อยที่หันมาสนใจเกี่ยวกับปริศนาคำทายในภาคต่าง ๆ ซึ่งแม้แต่คำว่า " ปริศนาคำทาย " ยังใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปในแต่ละภาค เช่น. ภาคเหนือเรียกว่า คำถวาย , ภาคอีสานเรียกว่าหม่นหม่นยั้งบ่ ภาคใต้เรียกว่าไอ้ไทรหา และภาคกลางเรียกอะไรเอ๋ย (ประเทือง คล้ายสุวรรณ 25297) จึงมีนักวิชาการไม่น้อยที่มองเห็นความแตกต่างเหล่านี้ ได้นำเอาปริศนาคำทายในแต่ละภาคมาศึกษาบ้าง เก็บรวบรวมข้อมูลไว้บ้าง ดังเช่นปริศนาคำทายในภาคใต้ได้มี สมนึก พงศ์ไพบูลย์ได้รวบรวมไว้จำนวน 226 รายการ ในปี พ.ศ 2503 นอกจากนั้น สุกวิชช์ พงศ์ไพบูลย์ ก็ได้รวบรวมไว้อีก 146 รายการ โดยเขียนเป็นภาษาถิ่นภาคใต้ ในปี พ.ศ 2512 ปริศนาคำทายในภาคกลางก็มีนักวิชาการได้รวบรวมไว้หลายท่าน เริ่มแต่ กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้เก็บรวบรวมปริศนาไว้จำนวน 71 รายการ เพื่อนำมาจำแนก ในปี พ.ศ 2509 จากนั้น วิษุ โลภวงศ์ ก็ได้ศึกษาปริศนาคำทายชาวกรุง สุโขทัย เลี้ยวเพ็ญวงศ์ และ กุลธิดา

ท้าวสุทนต์รวบรวมปริณาคำทายภาคอีสาน พร้อมทั้งศึกษาในด้านวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2530

ยังมีผู้ที่สนใจอีกหลายท่านที่ได้ศึกษาในเรื่องปริณาคำทาย ซึ่งนับเป็นนิมิตอันดี ที่นักวิชาการเริ่มมองเห็นบทบาทของคติชนวิทยา ในด้านนี้มีคุณค่าต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญ หรือ คุณค่าในด้านภาษา ที่แฝงมาพร้อมกับปริณาคำทาย และภาคอีสานนับเป็นภาคหนึ่งที่ใช้ภาษาแตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทย จึงสมควรที่จะศึกษาถึงศิลปะการใช้ภาษาของมนุษย์ในพื้นที่นี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องบันทึกเสียง
2. แอบบันทึกเสียง
3. กล้องถ่ายรูป
4. ฟิล์มถ่ายภาพ
5. กระดาษ , แฟ้มในการจัดบันทึกข้อมูล
6. อุปกรณ์การเขียน
7. อื่นๆ